

Kotka 30.6.2014

Valtiovarainministeriö

valtiovarainministerio@vm.fi

Lausunto metropolihallintolakia valmistelevan työryhmän väliraportista, lausuntopyyntönne VM093/2013

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Liiton lausuntoa metropolihallintolakia valmistelevan työryhmän väliraportista 4.7.2014 mennessä. Kymenlaakson Liitolta on pyydetty lausunto Uudenmaan liiton naapuriliittona.

Maan hallitus linjasi rakennepoliittisessa ohjelmassaan 29.8.2013, että metropolialueen kilpailukyky varmistetaan, estetään segregatiota sekä tehostetaan maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua ja toteutusta edistämällä alueen kuntaliitoksia ja kokoamalla sen tueksi metropolihallinto, jonka ylin päättävä toimielin on vaaleilla valittu valtuusto.

Työryhmä on julkaissut väliraporttinsa, jossa työryhmä ehdottaa metropolihallinnon toteuttamiseksi kahta vaihtoehtoista mallia: vähimmäistehtävämalli ja laaja malli. Molemmissa malleissa metropolihallinnon tehtävät liittyvät maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen (MAL), kilpailukykyyn, elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaan sekä eriarvoistumiseen, segregatioon. Molemmissa malleissa olisi vahva metropolikaava MAL-tehtävien järjestämiseksi. Kummassakin mallissa siis maakunnan liiton keskeiset tehtävät siirtyisivät Uudenmaan liitolta metropolihallinnolle. Väliraportissa ei oteta suoraa kantaa Uudenmaan liiton tulevaisuuteen metropolihallinnon toteutumisen jälkeen.

Vähimmäistehtävämallissa metropolialue muodostuisi 16 kunnasta: Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kirkkonummi, Kerava, Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula, Sipoo, Vihti, Mäntsälä, Hyvinkää, Lohja, Porvoo ja Riihimäki. Laajassa mallissa metropolialueen muodostaisivat pääkaupunkiseudun 10 ydinaluekuntaa: Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Kirkkonummi, Kerava, Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula ja Sipoo. Vähimmäistehtävät-mallissa metropolihallinnon tehtävät olisivat suurimmaksi osaksi strategisia, mutta myös operatiivisia tehtäviä sisältyisi metropolihallinnon tehtäviin, mm. joukkoliikenteen järjestäminen ja rakennuttamispalvelut.

Laajassa mallissa tehtäväkokonaisuus olisi kattava ja hallinnon vastuulle kuuluisi sekä strategisia että operatiivisia tehtäviä. Operatiivisia tehtäviä olisivat vähimmäismallin tehtävien lisäksi tien- ja kadunpito, metron ja mahdollisen jokeriradan hallinnointi, tuettu asuntotuotanto sekä HSY:ltä siirtyvät vesi- ja jätehuollon tehtävät. Laajassa mallissa metropolihallinnolla olisi verotusoikeus. Metropoliveron, tuloveron, lisäksi suuri osa rahoituksesta tulisi operatiivisista tehtävistä kerättävistä asiakasmaksuista.

Molemmat vaihtoehdot sisältävät metropolialueella järjestettävät omat vaalinsa. Metropolialue muodostaa oman vaalipiirin. Päättävä toimielin olisi vaaleilla valittu valtuusto. Muita toimielimiä olisivat metropolihallitus, metropolijohtaja, lakisääteiset lautakunnat sekä muut tarvittavat toimielimet. Valtuuston vaali toimitettaisiin samalla tavoin kuin kunnallisvaalit ja niiden kanssa samanaikaisesti.

Kymenlaakson Liitto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Kymenlaakson Liitto pitää tärkeänä, että koko maan kehitykselle ja kilpailukyvyille tärkeän metropolialueen yhteistä päätöksentekokykyä vahvistetaan. Erityisesti maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelutehtävissä metropolialueelle tarvitaan yhteistä päätöksentekorakennetta.

Lakia valmisteleva työryhmä on tehnyt perusteellista ja asiantuntevaa työtä. Erityisesti arvokasta on arviointi siitä, miten perustuslain 121 §:n 4 momentin mahdollistama itsehallinto kuntaa laajemmalla alueella voitaisiin toteuttaa.

Kymenlaakson Liitto katsoo, että ensimmäisenä vaihtoehtona tulee jatkovalmistelussa arvioida mallia, jossa koottava metropolialueen yhteinen päätöksenteko organisoidaan osaksi Uudenmaan liittoa. Tällöin vältetään uusien organisaatioiden ja hallintotasojen sekä aluejaotusten muodostaminen ja entisten pilkkominen. On vaikea nähdä perusteltuna sitä, että metropolihallinnon kautta maahan tulee kahdenlaista hallintoa, Uudellemaalle omansa ja muualle Suomeen omansa.

Tarkasteltaessa työryhmän esittämiä vaihtoehtoja Kymenlaakson Liitto näkee järkevämpänä alueellisesti mahdollisimman suppean ja tehtäviltään laajan metropolihallinnon. Alue voisi olla väliraportissa esitettyä laajaa mallia suppeampikin ja tehtävät voisivat olla laajempiakin. Valtion nyt hoitamia tehtäviä voitaisiin myös koota työryhmän ehdotuksia enemmänkin metropolihallinnolle.

Juuri tehty SOTE-ratkaisu tarkoittaa erittäin todennäköisesti sitä, että näiden palvelujen järjestämisvastuuta ei tule metropolihallinnolle. Jatkovalmistelussa SOTE-ratkaisun vaikutukset metropolihallintoon tulee tarkastella ja arvioida.

Metropolialuehallinnolla on vaikutuksia Uuteenmaahan rajoittuviin maakuntiin, myös Kymenlaaksoon, joka sijaitsee samalla Pohjoisella kasvuvyöhykkeellä. Kymenlaakson vuorovaikutus, mitataan sitä sitten elinkeinoelämän yhteistyöllä tai ihmisten liikkuvuudella, suuntautuu yhä vahvemmin Uudellemaalle. Kun metropolihallinnon tehtävät ja aluerajaus tulevat määritellyksi, tulee tarkastella myös valtion aluehallinnon rajoja näiden rajoittuvien maakuntien kanssa.

Metropolihallinnolla on vaikutuksia vaalipiireihin eduskuntavaaleissa. Metropolilakityöryhmä ei ole arvioinut lainkaan suoriin vaaleihin perustuvan metropolihallinnon vaikutuksia vaalipiireihin. Ei voi olla tarkoituksenmukaista, että työryhmän ehdottama suoriin vaaleihin perustuva metropolihallinnon alue olisi eduskuntavaaleissa osa kahta eri vaalipiiriä. Kun oletettavasti metropolialue on oma vaalipiirinsä, tulee pohdittavaksi metropolialueen ulkopuolisen Uudenmaan ja naapurimaakuntien vaalipiirien uudelleen järjestäminen.

KYMENLAAKSON LIITTO

Juha Haapaniemi
maakuntajohtaja